

Kazakistan Cumhuriyeti Anayasa Konseyinin Anayasal Meşruiyeti Temin Etme Hususunda Devlet Erkleri ile Olan İşbirliği

Dr. Igor Rogov
Kazakistan Cumhuriyeti Anayasa Konseyi Başkanı

İyi günler, Sayın Başkan,

Sayın Kongre katılımcıları! Baylar Bayanlar!

İzin verin Kazakistan Cumhuriyeti Anayasa Konseyi adına sizi selamlayayım ve bu forumu düzenleyenlere bizi davet ettikleri için ve bu mükemmel organizasyonu hazırladıkları için şükranlarımı sunayım.

Sanırım ben de bu Kongre'de güncel konuların ele alındığı yönündeki ortak kanıyı ifade edeceğim. Hukukun üstünlüğü ilkesine dayanan herhangi bir devlette, anayasal meşruiyet alanında hukukun devlet erkleri ile olan işbirliği mekanizmaları dâhil olmak üzere, vatandaşların hak ve özgürlüklerinin korunmasına ilişkin meselelerin bir devletin hukuk politikasında öncelikli bir anlamı bulunmaktadır.

Kazakistan Anayasası'nın 1. maddesinde, Kazakistan Cumhuriyeti'nin kendisini demokratik, laik, hukuk ve sosyal bir devlet olarak ifade ettiği- ki bu devletin en yüksek değerlerinin insan, insan hayatı, insan hak ve özgürlükleri olduğu- pekiştirilmektedir.

Anayasa'nın (Temel Kanunun) 4. maddesine göre ülkemizdeki mevzuat, Anayasa normları, diğer normatif düzenlemeler, yani kanun hükümleri, uluslararası anlaşmalar, ülkenin diğer taahhütleri ve Anayasa Konseyi ve Yüksek Mahkemenin normatif kararlarından oluşmaktadır. Ülkemizin hukuk sistemi, bu mevzuatın tamamının gerçekleştirilmesine dayanır.

Anayasal düzen ve anayasal meşruiyet kendi kendilerine var olmazlar, bunların müdafaa edilmesi ve korunması gerekir.

Tüm devlet kurumları, kuruluşlar ve vatandaşlardan bunu sağlaması istenir.

Belirli devlet kurumlarına, yani anayasa denetimine ilişkin kurumlara belirli bir sorumluluk düşer– ki bu kurumların kararları hukukun üstünlüğü ilkesinin savunulmasını ve anayasal meşruiyet rejiminin güçlendirilmesini destekler.

Anayasa'nın 6. bölümü, ülkede Anayasa Konseyince yerine getirilecek olan anayasa denetimini sağlayan temel normları içermektedir. Anayasa Konseyine devlet kurumları sistemi içerisinde özel bir rol verilmektedir.

Özel yetki verilen Konsey, temel görevi hayatın tüm alanlarında Anayasa'nın üstünlüğünü temin etmek olan tek kurumdur.

Anayasa Konseyi, yetkilerini kullanırken, devlet kurumlarından, kuruluşlardan, devlet görevlilerinden ve vatandaşlardan bağımsızdır ve sadece Anayasa'ya uyar.

Anayasalsüreççaşığıdaki şahısların başvurularından sonra başlatılabilir: Kazakistan Cumhurbaşkanı, Başbakan, Meclis Başkanı, meclis üyelerinin toplam sayısının beşte birinden az olmamak kaydıyla milletvekilleri, mahkemeler.

Anayasa Konseyi, yetkilerini kullanırken, anayasal istikrarının, vatandaşların hak ve özgürlüklerinin ve de tek bir devletintüm erklerinin güvencesi ve sembolü olan Kazakistan Cumhurbaşkanı ile etkileşim halindedir.

Kazakistan Cumhurbaşkanı, Parlamento tarafından kabul edilen ve kendisine imzalanmak üzere arz edilen kanunları denetleme prosedürünü başlatmaya yetkilidir; böylece, bu kanunların Anayasa'ya uygunluğuna ilişkin şüpheleri gidermiş olur. Anayasa Konseyi, Devlet Başkanı'nın yaptığı 26 başvuruyu incelemiştir. 13 kanunun Anayasa'ya uygun olmadığı görülmüştür ki bu kanunlar arasında “Kazakistan Cumhuriyeti Anayasası'na Yapılan Değişiklikler ve Eklmeler”, Medeni Kanunun özel bir bölümü olan “Kazakistan Cumhuriyeti'nde Uluslararası ve Yabancı Ticari Olmayan Örgütlerin Faaliyeti Hakkında” Kanun vb. diğer düzenlemeler yer almaktadır.

Bununyanısıra, “Kazakistan Cumhuriyeti Anayasa Konseyi Hakkında Kanun”, Cumhurbaşkanı'nın talebi üzerine Anayasa Konseyi Başkanı'nın ülkedeki anayasal meşruiyete ilişkin bilgi vermesini öngörmektedir. Bu hak, Devlet Başkanınca 2006'da ve 2008'de olmak üzere iki kez kullanıldı.

Ayrıca, Anayasa Konseyi kararlarının olumlu itici gücü, Kazakistan Cumhurbaşkanı'nın emri altında hukuk politikasına ilişkin görevi olan Danışma Kurulunun toplantılarında sistematik şekilde belirli meselelerin tartışılmasına yol açmaktadır.

Kazakistan Cumhuriyeti Anayasa Konseyi ve Parlamentosu arasındaki etkileşimin bazı durumlarda anlaşılır ve kapsamlı bir niteliği vardır. Bu etkileşim bazen bir bütün olarak Parlamento ile bazı durumlarda meclis üyesi sayısının toplamının beşte birinden az olmayacak surette milletvekili grupları ile diğer durumlarda ise Meclis Başkanları ile gerçekleştirilebilmektedir.

Kazakistan Cumhuriyeti Anayasa Konseyinin görevlerinden biri, ülkede her yıl Parlamento'nun birleşik oturumunda açıklanan (duyurulan), anayasal meşruiyete ilişkin mesajların hazırlanmasıdır. Yıllar içinde, Parlamento'nun birleşik oturumunda Anayasa Konseyinin Kazakistan Cumhuriyeti'ndeki anayasal meşruiyete ilişkin 17 mesajı açıklanmıştır. Anayasa Konseyi ele alınan başvurulara ilişkin olarak verdiği kararlarda, mevcut mevzuatı ve mevzuatın uygulanmasını Anayasa'ya uygunluğu bakımından incelemiş, devlet kurumlarının dikkatini eksikliklere çekmiş ve mevzuatı Anayasa'ya (Temel Kanuna) uygun hale getirmeye yönelik tavsiyelerde bulunmuştur. Anayasa Konseyinin bir sonraki mesajı, bu yılın Haziran ayında beklenmektedir.

Ülkenin en üst düzeydeki temsil kurumu ile yapılan işbirliğinin önemli bir boyutu, kurumun Anayasa Konseyinin yetkisi dâhilinde olan meselelerle ilgili yaptığı başvuruları incelemektir. İstatistiklere göre, Meclis Başkanları ve milletvekilleri 70'ten fazla başvuru yapmıştır. Bunlar, birkaç anayasal normun yorumu ve Parlamento tarafından kabul edilen kanunların Anayasaya uygunluğu sorunları ile ilgili olmuştur.

Bu sorunların incelenmesi üzerine, Anayasa Konseyi, temel anayasal kurumların anlayacağı şekilde meşru yaklaşımları belirlemiş, devletin, sosyal derneklerin ve vatandaşların ilişkilerine dair ilkeleri tanımlayarak, insanların ve vatandaşların haklarını koruma mekanizmalarını güçlendirerek, hukuki durumları açıklığa kavuşturmuştur.

Anayasa Konseyi, bilhassa ülkenin Başbakanı anayasal prosedürü başlattığında, yürütme erki ile yakın işbirliği yapar. Anayasa Konseyi, Başbakan'ın 25'ten fazla başvurusunu incelemiştir.

Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti, Anayasa Konseyinin nihai kararlarından çıkan tavsiye ve hukuki sonuçların gerçekleştirilmesi için gerekli tedbirleri alır.

Bunu yapmak için gerekli yasal çerçeve oluşturulmuştur. “Kazakistan Cumhuriyeti Anayasa Konseyi Hakkında Kanun”, Anayasa Konseyince kabul edilen kararın tebliğinin zorunlu olmasına ilâveten, verilen kararlarda yer alan mevzuatı geliştirmeye yönelik tavsiye ve önerilerin yetkili devlet kurumlarınca zorunlu olarak inceleneceği, değerlendirileceği yönünde bir gerekliliğe yer vermektedir. Kurallar gereği, Anayasa Konseyi kararları, Hükümetin yasama çalışmalarına yönelik planlar oluşturulurken ve aynı zamanda mevzuatın yargısal denetimini yürütülürken dikkate alınır.

Anayasal meşruiyeti güçlendirme hususunda, Anayasa Konseyinin temyiz mahkemelerini değerlendirmesi yer alır. Anayasa’nın 78. maddesi kapsamında, mahkemeler, vatandaşların hak ve özgürlüklerini ihlal eden kanunları ve diğer yasal düzenlemeleri uygulamak durumunda değildirler. Eğer bir mahkeme uygulanacak bir kanunun ya da başka bir normatif kanun hükmünün vatandaşların hak ve özgürlüklerini ihlal ettiğini tespit ederse, davayı ertelemeye ve kanunun Anayasa’ya aykırı olduğunun tespiti için Anayasa Konseyine başvurmaya mecburdur.

İnsanların Anayasa’da yer alan hak ve özgürlüklerini ihlal eden ve netice itibarıyla Anayasa’ya aykırı olduğu Anayasa Konseyince tespit edilen normatif kanun hükmü, kanun gücünü kaybeder ve bu hükmün uygulanmaması gerekir. Mahkemelerin ve hukuku uygulayan diğer kurumların bu tür bir kanuna ve diğer normatif kanun hükümlerine dayanan kararları uygulanmamalıdır.

Mahkemelerin yaptığı 64 başvuru üzerine, uluslararası anlaşmalar ve birkaç kanun, bilhassa “Noterlik Kanunu”, “Emlak ve Emlak İşleri ile ilgili Hakların Devlet Kaydı Hakkında Kanun” ve “Baikonur Anlaşması”, Anayasa’ya aykırı görülmüştür.

Anayasa’nın üstünlüğünü temin etme konusunda Kazakistan Anayasa Konseyi ve devlet erkleri arasında yakın ve etkili bir ilişki olduğunu tekrar belirtmek isterim.

Bu ilişki, anayasal meşruiyetin güçlendirilmesine ve hukukun üstünlüğü ilkesinin hayata geçirilmesine yardım etmektedir.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Cooperation of the Constitutional Council of the Republic of Kazakhstan with the Branches of the State Power in the Sphere of Ensuring of the Constitutional Legality

Igor Rogov

Chairman of the Constitutional Council of the Republic of Kazakhstan

Good day, dear Chairman, dear participants of the Congress! Ladies and gentlemen!

Let me on the behalf of the Constitutional Council of the Republic of Kazakhstan greet You and express gratitude to the organizers of the forum for invitation and wonderful organization of the work.

I think, I will express the common opinion, that this Congress is devoted to actual themes. In any state, based on the principle of the rule of law, the questions of protection of rights and freedoms of citizens, including the mechanisms of the cooperation of the last with the branches of state power in the sphere of the constitutional legality have priority meaning in the state legal policy.

Constitution of Kazakhstan in article 1 consolidates that the Republic of Kazakhstan states itself democratic, secular, legal and social state, highest values of which are the man, his life, rights and freedoms.

The acting law in the Republic according to article 4 of the Basic Law are the norms of the Constitution, correspondent legal acts, other normative – legal acts, international agreements and other commitments of the Republic, and normative resolutions of the Constitutional Council and Supreme Court of the Republic. From the complete realization of the complex of these acts the position of the legal system of the country depends.

The constitutional order and the constitutional legality do not exist by themselves, they need assertion and protection.

All the state bodies and institutions and citizens are called upon ensuring them.

The particular responsibility lays upon special state bodies – the bodies of the constitutional control, the decisions of which assist the assertion of the principle of rule of law and strengthening of the regime of constitutional legality.

Chapter six of the Constitution contains the basic norms, establishing the constitutional control in the country, the accomplishment of which is laid on the Constitutional Council. In the system of the state bodies the Constitutional Council is given a special role.

It is conditioned by the special competence and the fact that the Council is the only body, the main function of which is the ensuring of the rule of the Constitution in all the spheres of life.

While exercising its powers the Constitutional Council is independent from the state bodies, organizations, state officials and citizens and submits only to Constitution. It follows the correspondence of the acting law by accomplishing the preliminary and following constitutional control. The undertaken resolutions are called on to serve the correct interpretation of principles and norms of the Constitution by different subjects of social relations that is the guarantee of stable development of the state.

The constitutional procedure can be aroused after addresses of the following subjects: President of the Republic of Kazakhstan, Premier-Minister, Chairmen of the Parliament Chambers, not less than one fifth of the whole number of deputies of the Parliament, courts.

In the process of fulfilling of its powers the Constitutional Council interacts with the President of the Republic of Kazakhstan, who is the symbol and guarantee of the firmness of Constitution, rights and freedoms of a man and citizen, and all the branches of powers of a unified state power.

The President of the Republic of Kazakhstan is entitled to initiate a procedure of checking the laws, submitted to be signed by him, which were adopted by Parliament, thus solving his doubts of their constitutionality. For these years the Constitutional Council considered 26 addresses of the Head of the state. 13 laws were considered not corresponding to Constitution, among them “Making amendments and additions into the Constitution of the

Republic of Kazakhstan”, the special part of the Civil Code, “*On the activity of the international and foreign noncommercial organizations in the Republic of Kazakhstan*” and others.

Beside this, the Constitutional law “*On the Constitutional Council of the Republic of Kazakhstan*” (further – the Constitutional law) sets that the Chairman of the Constitutional Council at the request of the President of Republic gives him information of constitutional legality in country. This right was used by Head of state twice in 2006 and 2008.

Besides, the positive impulse of the decisions realization of the Constitutional Council causes the regular discussion of the given question at the sessions of the of the advisory - consultative body – the Council for the legal policy under the President of the Republic of Kazakhstan, with the definition of responsible state bodies and giving particular commissions.

Interaction of the Constitutional Council and the Parliament of the Republic of Kazakhstan has a very comprehensive character, taking into consideration that in some cases this interaction is carried out in general with the Parliament as a collegial body, in others - with groups of deputies in an amount not less than one fifth of the total number (if appeals to the Council), in the third - with the Chairmen of the Chambers of Parliament.

One of the tasks of the Constitutional Council of the Republic of Kazakhstan is the preparation of annual messages on the constitutional legality in the Republic, announced at the joint session of Parliament. Over the years, the joint session of Parliament announced 17 messages of the Constitutional Council on the constitutional legality in the Republic of Kazakhstan. In these decisions, the Constitutional Council on the results of the considered addresses examined the current legislation and its practice with regard to their compliance with the Constitution, drew the attention of the state bodies to shortcomings and made recommendations to bring the legislation into conformity with the Basic Law. Next message of the Constitutional Council is expected in June of this year.

The important form of cooperation with the highest representative body of the country is the consideration of its addresses on the questions, which are in the competence of the Constitutional Council. According to the statistics more than 70 addresses were brought by Chairmen of the Parliament

and its deputies. They concerned the questions of official interpretation of several Constitutional norms, consideration of the question of correctness of holding elections into the representative bodies and of constitutionality of laws adopted by Parliament.

On the results of their consideration the Constitutional Council formulated the legal positions, establishing the legitimate approaches to the understanding of the basic constitutional institutions and perspectives of their development, defining the principles of interrelations of the state, social associations and citizens, strengthening the mechanisms of ensuring of rights of man and citizen, and also a line of other questions, concerning the further constitutional development of the country.

The Constitutional Council closely cooperates with the bodies of executive power, in particular, in the line of initiating by the Prime- Minister of the country of the constitutional procedure. The Constitutional Council considered more than 25 addresses of the Prime-Minister.

The Government of the Republic of Kazakhstan as a main subject of the law initiative right takes measures on realization of the legal positions and recommendations of the final decisions of the Constitutional Council.

To do this, the necessary legal framework is created. Constitutional Law "On the Constitutional Council of the Republic of Kazakhstan" includes the requirement that the recommendations and suggestions to improve the legislation contained in the decisions of the Constitutional Council shall be subject to obligatory review by authorized government agencies with obligatory notification of the Constitutional Council of the adopted decision. In accordance with the Rules of the Government the decisions of the Constitutional Council shall be taken into account when forming plans for legislative work of the Government, as well as drafting and conducting legal monitoring of state legislation.

In strengthening the constitutional legality is essential consideration of the Constitutional Council of the Republic of appeals courts. Under Article 78 of the Constitution the courts are not entitled to apply laws and other regulatory legal acts infringing on the rights and freedoms of man and citizen. If a court finds that a law or other normative legal act subject to application infringes the rights and freedoms of man and citizen, it is obliged to suspend

the proceedings and address the Constitutional Council with a proposal to declare the act unconstitutional.

The normative legal act, found by Constitutional Council infringing the consolidated in Constitution rights and freedoms of man and citizen and consequently unconstitutional loses its legal power and should not be applied. The decisions of courts and other law administering bodies, based on such law and other normative legal acts, are not to be fulfilled.

On 64 addresses of the courts the norms of several laws and international agreements, particularly, some positions of the Criminal Code, Law "On notary's office", "On state registration of rights for the real-estate and dealings with it", the agreement of the "Baikonur" complex and agreements of interaction of law-enforcement bodies for ensuring the law order on the territory of "Baikonur" complex and others were found unconstitutional.

Resuming, I would like to note that there is a close and effective interrelation between the Constitutional Council and branches of integrated state body of Kazakhstan in the sphere of Constitution supremacy ensuring.

It promotes strengthening of the regime of the constitutional legality and bringing into life the principles of the rule of law. Thank you for your attention.